

جهانی‌شدن سنت‌های شیرین افطار

«افطار و سنت‌های فرهنگی و اجتماعی آن» در فهرست میراث فرهنگی ناملموس یونسکو ثبت جهانی شد؛ از آداب و رسوم آن در کشورهای مختلف گفتیم و با مدیر کل ثبت آثار و حفظ و احیای میراث معنوی کشورمان گفت و گو کردیم

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان رضوی

یکشنبه ۱۹ آذر ۱۴۰۲

۲۶ جمادی الاول ۱۴۴۵ • ۱۰ دسامبر ۲۰۲۲

شماره ۲۱۳۷۹

۲۵۹۸

در زندگی سلام امروز بخوانیم:

چگونه جسم خارجی را به صورت امن از چشم خارج کنیم؟

۴ نابودگر بهداشت روانی شاغلان

یک محیط کاری سالم که به شکوفایی و پیشرفت کارکنان و سازمان منجر شود، ارتباط نزدیکی با بهداشت روانی شاغلان آن خواهد داشت

خانم از شخصیت سمیرا در زخم کاری خودخواه تر است!

چرا قابلمه پارتی بگیریم؟

مجید حسین زاده | روزنامه نگار

پرونده

ماه مبارک رمضان و آیین‌های آن اعم از سحری، افطاری و ... چیزی بیش از چندین روز را با روزه‌داری گذرانده است. این ماه و آداب و رسوم آن، ریشه در فرهنگ و تاریخ کشورهای مسلمان جهان دارد. به همین دلیل است که مسلمانان در سراسر جهان در هر منطقه با شرایط و آداب مخصوص به خود، فرارسیدن این ماه را جشن می‌گیرند. به تازگی «افطار و سنت‌های فرهنگی و اجتماعی آن» به عنوان بیست و سومین عنصر میراث فرهنگی ناملموس ایران در پرونده‌های بین‌المللی و مشترک با کشورهای جمهوری آذربایجان، ترکیه و پاکستان در هجدهمین جلسه کمیته بین‌دولتی حفاظت از میراث فرهنگی ناملموس که در شهر کاسان، جمهوری بوتسوانا برگزار شد، در فهرست جهانی یونسکو قرار گرفت. ایران پرونده افطار را به همراه هنر تذهیب بهار سال ۱۴۰۱ برای بررسی در این دور از کمیته میراث ناملموس یونسکو فرستاده بود. در معرفی پرونده افطار آمده است: «در همه کشورهای که در این پرونده عضو هستند، افطار توسط افرادی از هر گروه سنی، جنسیتی، متعلق به پیشینه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و آموزشی که اسلام را به عنوان دین خود می‌شناسند و این عنصر را به عنوان دین خود می‌شناسند، اجرا و از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود. افطار در واقع بخش جدایی‌ناپذیر از فرهنگ و هویت آن‌هاست، چه آن‌هایی که روزه می‌گیرند و چه افرادی که روزه نمی‌گیرند. مسلمانان در نهمین ماه قمری از صبح تا غروب از خوردن و آشامیدن خودداری می‌کنند. آداب افطار در پایان هر روز انجام می‌شود و در جوامع مسلمان سعادت و شادی را پس از روزی سخت به ارمغان می‌آورد. به همین بهانه و در پرونده امروز زندگی سلام از آداب و رسوم افطار در کشورهای مختلف گفتیم و با مدیر کل ثبت آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی در همین باره گفت و گویی داشتیم. در خور ذکر است که برخی آداب و رسوم مانند انداختن سفره‌های افطاری خیابانی و بزرگ، کمک به فقرا و ... تقریباً در همه کشورهای مسلمان در ماه مبارک رمضان مشترک است.

اندونزی | رسم «حلال به حلال» و آشتی

ماه مبارک رمضان برای مردم اندونزی ماه جشن و شادی است. مهمانی‌های افطار، تفریحات، بازی‌های مختلف و غذاهای متنوع، همه جزئی از فرهنگ مردم اندونزی در این ماه عزیز است. اندونزیایی‌ها مراسمی هم دارند به نام «حلال به حلال» به معنی مصالحه و آشتی که بعضی شب‌ها بعد از افطار در مساجد برگزار می‌شود.

مالزی | راه اندازی بازارهای «پاسار مالام»

یکی از جلوه‌های بارز ماه مبارک رمضان در مالزی که همچنین به عنوان یک سنت دیرینه در این کشور تلقی می‌شود، راه‌اندازی بازارهای رمضان با عنوان محلی پاسار مالام است که در ایام این ماه، همه روزه در گوشه و کنار شهرها و در هنگام افطار برپا می‌شود. این بازارهای خیابانی به هنگام غروب شروع به کار کرده و محصولات مختلفی مانند خوراکی‌های مناسب برای افطار در ماه رمضان، کتاب‌های دینی، لباس‌های محلی و ... را به فروش می‌رسانند. همچنین در این بازارها از روزه‌داران با انواع غذاهای بومی و سنتی پذیرایی می‌شود.

مالدیو | افطار با آب هندوانه

مردم در کشورهای مختلف برای افطار، غذاهای متفاوتی را میل می‌کنند اما یکی از متفاوت‌ترین آن‌ها، مربوط به رسم مردم مالدیو است. خانواده‌های مالدیوی هنگام افطار دور هم جمع می‌شوند و به طور سنتی، با سه خرما و یک لیوان آب هندوانه افطار می‌کنند. از جمله غذاهای سنتی این کشور که در این ایام سرو می‌شود، شامل شلیکاکا، فتو ماشونی، روشی، ریهاکور و باندی است.

عراق | بازی سنتی «محبیس» (گل یا پوچ)

طبق یک سنتی قدیمی و بعد از افطار، گروه‌هایی از مردم در سرتاسر عراق دور هم جمع می‌شوند تا بازی سنتی «محبیس» را انجام دهند. این بازی که عمدتاً توسط مردان و در طول ماه رمضان انجام می‌شود شامل دو گروه است، با ۴۰ تا ۲۵۰ نفر بازیکن که به شکل نوبتی یک محبیس (حلقه) را پنهان می‌کنند. بازی به این صورت است که لیدری یکی از گروه‌ها به صورت پنهانی یک حلقه را به یکی از هم تیمی‌هایش که با مشت‌های بسته بر روی زمین نشسته‌اند، می‌دهد و تیم مقابل باید حدس بزند که حلقه در دست کدام یک از افراد قیپ است. اگر چه اصل و اساس پیدایش این بازی به درستی معلوم نیست اما دارای ارزش فرهنگی و تاریخی در این کشور است و لحظات شادی را برای آن‌ها بعد از افطار فراهم می‌کند.

لبنان | سنت شلیک توپ در زمان افطار

در بعضی از کشورهای مسلمان و در طول ماه رمضان به عنوان خبر سانی پایان یافتن روزه، توپ شلیک می‌شود. گفته می‌شود این سنت که با عنوان «مدفع الافطار» شناخته می‌شود، در اصل از مصر و در حدود ۲۰۰ سال پیش شروع شده است و تا امروز هم در لبنان ادامه پیدا کرده است و همچنان نشانگر نوستالژی نسل‌های بزرگ‌تر است که رمضان را از دوران بچگی به خاطر دارند.

کنیا | اشتراک گذاری افطار با همسایه‌ها

در ماه مبارک رمضان و در کنیا، مهم است که افطار را با همسایگان خود به اشتراک بگذارید. شما از لذیذترین غذاهای خود برای آن‌ها می‌برید و آن‌ها هم به نشانه سخاوت و مهربانی برای شما غذا می‌آورند. مهم نیست که شما ثروتمند باشید یا فقیر، مردم آن‌چه را که دارند به اشتراک می‌گذارند. همچنین قبل از افطار، بیشتر خانواده‌های کنیایی در خانه خود کنار دیگر اعضای خانواده خواهند بود.

افغانستان | بردن افطاری با خود به مسجد

اولین روز ماه رمضان در افغانستان تعطیل است و علاوه بر آن در این ماه روزه ۳ ساعت از زمان اداری کارمندان کاسته می‌شود. افطاری دادن هم در این کشور همانند سایر کشورها رسم است تا جایی که گاهی سبقت گرفتن مردم برای دادن افطاری دینی است. وقتی هم که افطار می‌شود نمازگزاران با خود افطاری به مسجد می‌برند و پس از خواندن نماز مغرب افطار می‌کنند و به خانه می‌روند و شام می‌خورند.

عمان | هر افطاری در خانه یکی از اقوام

دید و بازدید خانواده‌ها از یکدیگر در عمان یکی از مراسم مخصوص این ماه به شمار می‌رود و طبق رسوم قدیمی‌شان، آن‌ها هر روز در منزل یکی از اقوام افطار می‌کنند. کودکان عمامی هم طبق یک رسوم شیرین به نام «قرنقشوه» در خیابان‌های محله بعد از افطار می‌چرخند و از یک خانه‌ای به خانه دیگر می‌روند و در برابر آن‌ها می‌ایستند و از آن‌ها شیرینی می‌خواهند.

منابع این بخش از پرونده، مهر، تابناک، جمهوری‌آندین و ...

افطار باعث انسجام اجتماعی و دوستی می‌شود

مدیر کل ثبت آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی از روند جهانی شدن «افطار»، ثبت آن توسط یونسکو و اهمیت این آیین اسلامی گفت

پرونده «افطار و سنت‌های فرهنگی و اجتماعی آن» به عنوان بیست و سومین عنصر میراث فرهنگی ناملموس ایران در فهرست جهانی یونسکو قرار گرفت. به سراغ، «علیرضا ایزدی» مدیر کل ثبت آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی رفتیم تا از روند ثبت این آیین در یونسکو و دلایل اهمیت آن برای ما بگوید.

ایران است، ادامه می‌دهد: «این آیین تأثیر بسزایی بر ارتباطات بین مسلمانان دارد و دارای نقش اجتماعی و فرهنگی مهمی در تمامی جوامع اسلامی، فارغ از جنسیت، قومیت، نژاد و جغرافیا است. این عنصر باعث انسجام اجتماعی، وفاق ملی، صلح، دوستی و شادی می‌شود. همچنین در این ماه مردم با اهدای کمک‌های خیرخواهانه به نیازمندان و ایجاد حلقه‌های اجتماعی همراه می‌شوند که احساس همبستگی و مشارکت اجتماعی را تقویت می‌کند. به علاوه فرهنگ افطاری مسلمانان فرصتی است برای فراهم آوردن فضای گفت‌وگو و تبادل فرهنگی که می‌تواند منجر به درک بهتر از همدیگر و ارتقای تعاملات فرهنگی بین جوامع مختلف شود.»

بخت غذاهایی آیینی و محلی برای افطار

مدیر کل ثبت آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی درباره برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی زمان افطار هم می‌گوید: «همزمان با افطار، علاوه بر خواندن نماز به صورت فردی یا جمعی، فعالیت‌های مهم دیگری همچون برگزاری مراسم دعا، خواندن و نواختن موسیقی‌های مرتبط، خواندن قصه‌های اجتماعی و دینی برای کودکان، برپا کردن سفره‌های افطار با غذاهای محلی و آیینی، بازی‌های دسته جمعی سنتی و معاصر، پختن غذاهای آیینی و محلی، مراسم آشتی‌کنان افراد، خواستگاری برای جوانان و ... انجام می‌شود.»

افطار جزو لذت بخش ترین لحظات عمر ماست

«ایزدی» در پایان می‌گوید: «ما ایرانی‌ها در حوزه مسائل فرهنگ اجتماعی بسیار قوی هستیم. بنابراین ملیت ما، یک طرف این ماجرا است. دین ما هم تکامل دهنده این صفت ارزشمند یعنی توجه به هم‌نوع است؛ بنابراین هم مسائل ملی در این ماجرا دخیل است و هم مسائل مذهبی. افطاری و فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی وابسته به آن که پس از سختی روزه‌داری برگزار می‌شود نقش موثری در ارتقای نشاط و شادابی مسلمانان در ایام ماه رمضان دارد. برخی اتفاقات اجتماعی خوب در افطار رخ می‌دهد و ما خودمان که افطاری رقتیم و افطاری دادیم، به هم‌مان ثابت شده که لذت بخش‌ترین لحظات عمر ما در همان دقایق افطار اتفاق افتاده و خاطرات زیادی در ذهن ما از آن مواقع حک شده است.»

